

ЖИТИЕ НА СВ. ПРЕПОДОБНИ ПАХОМИЙ ВЕЛИКИ

Преподобни Пахомий се родил в Тиваида (Египет) в края на III век. Родителите му били езичници, но Пахомий от ранни години имал отвлечение към идолослужението. Не познавайки още християнската вяра, той вече чувствал лъжливостта на езичеството, и скоро Господ по Своята милост му посочил истината.

Пахомий бил на 20 години, когато поради войната събирали войници в оная военна област, където той живеел. Всички младежи били принуждавани да постъпят на военна служба. Пахомий нямал никакво желание да бъде войник, но бил принуден и

той да остави родителския дом и да отиде на война.

По пътя войниците се спрели в един град, където имало много християни. Те ги приели с радост и любов и им оказали всякаква помощ. Трогнат и учуден от техния прием, Пахомий ги запитал, защо са така милостиви, и получил отговор, че те са християни. Пръв път Пахомий чул това название. Той започнал да разпитва за тях и научил, че християните са добри и честни люде, на които техния Бог заповядал да обичат своите ближни – всички човеци и да бъдат милосърдни.

Добрите дела на християните внушили на Пахомий уважение към тяхната вяра. Но когато той по-близо я изучил, чул за всемогъщия Бог, Който сътворил небето и земята, узнал за Иисуса Христа, Божия Син, Който приел човешко естество, за да спаси човеците от вечно осъждане, разбрал благодатното учение за вечния живот. Сърцето на младия Пахомий се възпламенило от любов към Бога и

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

от желание да Му служи. Той паднал на колене, вдигнал очи към небето и извикал:

"Господи, Боже на християните, Който си сътворил небето и земята, милостиво погледни към мене и ми дай да Те позная. Помогни ми да ти служа и да изпълнявам Твоите заповеди".

И тук още той дал обещание да бъде християнин.

Наскоро Пахомий заедно с войската оставил града и продължил своя път. Но той не забравил за Бога на християните и се стараел да живее честно, за да Му угоди. Когато го сполявявало някакво изкушение, той си спомнял, че е обещал да служи на Бога, молил Го за помощ и така предпазвал себе си от зло и порок.

След свършване на войната разпуснали войската, и Пахомий се върнал в своята страна. Първа негова грижа била да намери християнски свещеник, за да получи от него свето Кръщение. Свещеникът го подготвил и го кръстил.

В това време разни лъжеучения вълнували Църквата и смуцавали вярващите. Новопокръстеният Пахомий се смуцавал от тия ереси. Но той искрено желаел да узнае истината и решил да се оттегли в пустинята и да търси ръководството на опитен и мъдър старец.

В Тиваидската пустиня живеел в това време отшелникът Паламон, който се славел със своя живот. Пахомий дошъл при него. Пустинникът го погледнал и казал:

– Но ти си твърде млад, а отшелническият живот е твърде труден. Мнозина искаха да живеят при мене, но се върнаха в света, като се уплашиха от труда и лишенията.

– Изпитай ме – казал Пахомий. – Аз вярвам, че Бог чрез твоите молитви ще ми дарува сила и търпение.

Старецът се съгласил да приеме Пахомия. Животът на Паламон бил действително много тежък. Той почти не спял, а прекарвал и дните и нощите в труд и молитва. Денем той работел и същевременно шепнел наизуст псалми. Работата му била да преде вълна и да тъче груб плат за власеници, от продажбата на които той се издържал и

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

дори помагал на бедните. А самият той вкусвал само по малко хляб със сол и вода.

Пахомий почнал да споделя всичките му трудове и му оказвал безусловно послушание. Когато старецът забелязвал, че Пахомий бил налегнат от дрямка, извеждал го вън и там заедно влачели тежки кошници с пясък от едно място на друго. Това трябвало да го приучи да бъде буден и да побеждава себе си.

Трудният живот не отвърнал Пахомия от предприетия подвиг. Напротив, той все повече и повече се разпалял от любов към Бога и охотно понасял трудове и лишения, помнейки колко много Христос страдал, за да ни спаси. Паламон с радост гледал на неговото усърдие и благодарил на Господа.

Обичайки самотната молитва, Пахомий често се отдалечавал от своето жилище. Веднъж той дошъл до едно място, наричано Тавена, близо до реката Нил. Тук той спрял за молитва. Изведнъж, във време на молитва, той чул глас, който му казвал: "Посели се тук и построй манастир, и ще се съберат при тебе много иноци". След тия думи пред него застанал ангел в образ на отшелник, който държал в ръката си дъска с написан устав за иночески живот.

Като се върнал в килията, той разказал на стареца за случилото се с него. Старецът го благословил да живее отделно и сам му помогнал да построи малка килия в Тавена. Пахомий се поселил в нея, но често посещавал стареца Паламон и продължавал да се ръководи от неговите наставления. След няколко години благочестивият старец умрял в ръцете на своя ученик.

Въоръжен с молитва и пълен с твърдо упование на Господа, Пахомий побеждавал в себе си страха, уничието и всички помисли, чрез които лукавият се стараел да смути душата на праведника. В труд и молитва прекарвал той дни и нощи. При него започнали да се събират ученици. Пахомий ги приемал с любов и след изпитание ги постригвал в иночески чин. Като желал те повече да пребъдват в духовния живот, мъдрият ръководител взимал върху себе си най-

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

трудните работи: орял, сеял, поливал градината, готвел ядене, служел на болните, а учениците си увещавал усърдно да се молят и да изучават Свещеното Писание. Когато искали да му помогнат в труда му, той им казвал:

– Няма да отхвърля благото иго, което ми е възложено. Христос ни е съединил чрез вярата, за да се трудим заедно. Той и вас, и мене ще улекчи в понасянето на трудовете. Когато станем повече, тогава ще ми помагате.

Като узнал, че овчарите, които пасели стадата си близо до неговата пустиня, са лишени от щастието да слушат словото Божие, той получил от епископа на страната позволение да построи за тях църква. Той ходел при тях и им обяснявал Божия закон с най-прости думи. Бог благословил старанията му и му дарувал радостта да обърне в християнската вяра много езичници.

Числото на братята се увеличавало всеки ден и Пахомий написал за тях устав. Този устав с монашески правил бил твърде строг. От инока се искало пълно отричане от собствената воля. Той нищо не можел да прави без благословението на игумена и всичко бил длъжен да върши с молитва. Когато иноците работели заедно, забранявало им се дори да разговарят помежду си – те били длъжни да работят в мълчание, повтаряйки в себе си псалм или молитва. Умът им трябвало да бъде постоянно насочен към Бога и към духовните предмети. Те не могли да имат никаква собственост. От встъпващите в манастира Пахомий не приемал пари и всички иноци били длъжни еднакво да се трудят за издръжката на манастира. Едни се занимавали с някакъв занаят, други обработвали нивите, трети плетели рогозки и кошници, тъчали власеници. С това се издържал манастирът. Никой от тях не можел да има сан свещеник, защото Пахомий не искал един инок да се отличава от друг с някакво предимство.

Всяка вечер след богослужение Пахомий беседвал с иноците. Той давал пример на братята за всички добродетели. Той бил кротък, смирен,

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

изпълнен с обич към братята, поверили се на неговото ръководство. Провинилите си той увещавал насаме, като се стараел да скрие тяхната вина от другите братя. Към немощните и болните той бил винаги снизходителен и търпелив. По-късно Пахомий почнал да приема в манастира деца за възпитание и имал за тях особена грижа.

Когато броят на братята тъй нараснал, че не могли да се поместят в един манастир, тогава преподобни Пахомий ги разделил на няколко обители, избрал между учениците си способни да ръководят другите и ги назначил за игумени. Славата на Пахомий била така голяма, че при него дохождали иноци, които желаели неговото спасително ръководство. Някои вече съществуващи манастири минали под негово управление, тъй че след известно време Тавенското общество се състояло от десет манастира. Иноците били повече от седем хиляди. Самият Пахомий живеел в първия манастир и със загриженост на баща надзиравал другите. Той често ги посещавал и пращал някои от своите ученици с наставление. При всесилната Божия помощ старанията му не отишли напразно. Мнозина от учениците му проявили пример на велика добродетел. На противоположния бряг на р. Нил Пахомий основал девически манастир, където сестра му била първа инокиня. Господ прославил великия сподвижник, дарувал го със сила да прави чудеса и чрез името Христово да изцелява болни. Но при всичката си слава преподобният се отличавал с дълбоко смирение.

Веднъж дошли при него лъжеучители и му казали:

- Ако ти наистина си Божи човек и твърдо вярваш в Бога, то мини по водата като по сухо.
- Аз не искам от Бога сила да направя такова чудо, защото това не е християнска помисъл – отговорил Пахомий. – Аз се надявам на Божията милост, а не на своите дела. И желанието ми не е по водата да ходя и да правя чудеса, но винаги да се съкрушавам за

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

моите дела и да получа Божията помощ, за да мога смирено да постигна спасение.

Давайки сам пример на смирение, Пахомий се стремел да внуши тая добродетел и на учениците си. Той узнал, че един от братята държи по-строг пост, отколкото било определено от устава, и се гордеел с това. Той го повикал и му заповядал да изпълнява установеното правило, като му напомнил, че послушанието е главна добродетел, защото и Господ слязъл от небето, не да върши Своята воля, а волята на Своя Отец, Който Го е пратил.

Друг брат, желаейки да докаже любовта си към Бога, жадувал за мъченичество и често говорил на Пахомий:

– Помоли се за мене, отче, да се удостоя да бъда мъченик.

Пахомий му отговорил:

– Изпълнявай търпеливо възложеното ти послушание, труди се без ропот, старай се да угодиш на Бога чрез честен живот, и ще се удостоиш с честта на мъчениците в небесата.

Но братът все твърдял: "Искам мъченически венец".

– Пази се – казал му Пахомий, – да не би да се отречеш от Христа, ако дойде опасност. Защото ти се поддаваш на тщеславен помисъл и търсиш изкушение, когато Господ ни е заповядал да се молим да не бъдем въведени в изкушение.

След някое време тоя инок трябвало по някаква работа да излезе от манастира. В пустинята го нападнали разбойници – езичници. Като видели, че е инок, почнали да го хулят и да му се смеят и му заповядали да се поклони на техните богове, на които те тъкмо принасяли жертва. Инокът дълго не се съгласявал. Но когато един от разбойниците дигнал меч над него, заплашвайки да го убие, той се уплашил и им се подчинил. След това разбойниците го пуснали, понеже видели, че няма какво да му вземат. Засрамен и сърдечно съкрушен, инокът се върнал в манастира и като паднал пред нозете на Пахомий, със сълзи изповядал вината си.

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

– Аз съгреших пред Бога и пред тебе – казал той, – понеже не послушах твоеото наставление да не се моля за мъченичество.

Пахомий строго го укорил.

– Аз съгреших – повтарял инокът – и не смея да погледна лицето ти, не смея да вдигна очи към небето. Аз съм погубен и нямам надежда за спасение.

Тогава Пахомий, бояйки се да не би инокът да изпадне в съвършено отчаяние, му казал:

– Ти се отдалечи от Бога, но Бог е безкрайно милостив и благ. Той може да ти дарува спасение, защото не желае смъртта на грешника, но неговото покаяние и изправление. Той иска падналият да стане, отвърналият се от Него да се върне при Него. Не се отчайвай, защото и за тебе има надежда за спасение. Както отсеченото дърво може пак да израстне от корена, така и ти можеш да оживееш, като се разкаеш.

Известно време преди смъртта на Пахомий Господ във видение му открил бъдещото запусвяване на Тавена и оскъдяване на благочестието в основаните от него манастири. Това откровение натъжило подвижника. "Господи – казал той, като паднал на земята, облян в горещи сълзи, – ако е такава участта на обителта, то защо ти поиска да се основе тя?" Дълго след това Пахомий се молил на Господа:

"Господи, не отнемай Твоите щедрости от мене, но прати Твоеото милосърдие на мене недостойния! Защото аз зная, Боже, че нищо не успява без Твоята помощ. Твоеото милосърдие ни пази и спасява по неznайни пътища".

Преподобният получил чудно видение и чул обещание, че духовното му потомство няма да оскъднее навеки. И наистина, в страната, където преподобни Пахомий основал своите манастири, сега не господства християнската вяра и иноческите му обители са изчезнали, но духът и правилата на великия подвижник преживели създадените от него обители и от тях се ръководят други

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

благочестиви подвижници по целия свят. По такъв начин праведният живот и светите помишление на един човек действат благотворно и на отдалеченото потомство.

В 348 г. Преподобний Пахомий събрал учениците си – вече към 14,000 души, – поучил ги и ги благословил и след двудневно боледуване предал душата си Богу в дълбока старост.

© Жития на светиите. Синодално издателство, София, 1991 година, под редакцията на Партений, епископ Левкийски и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).